

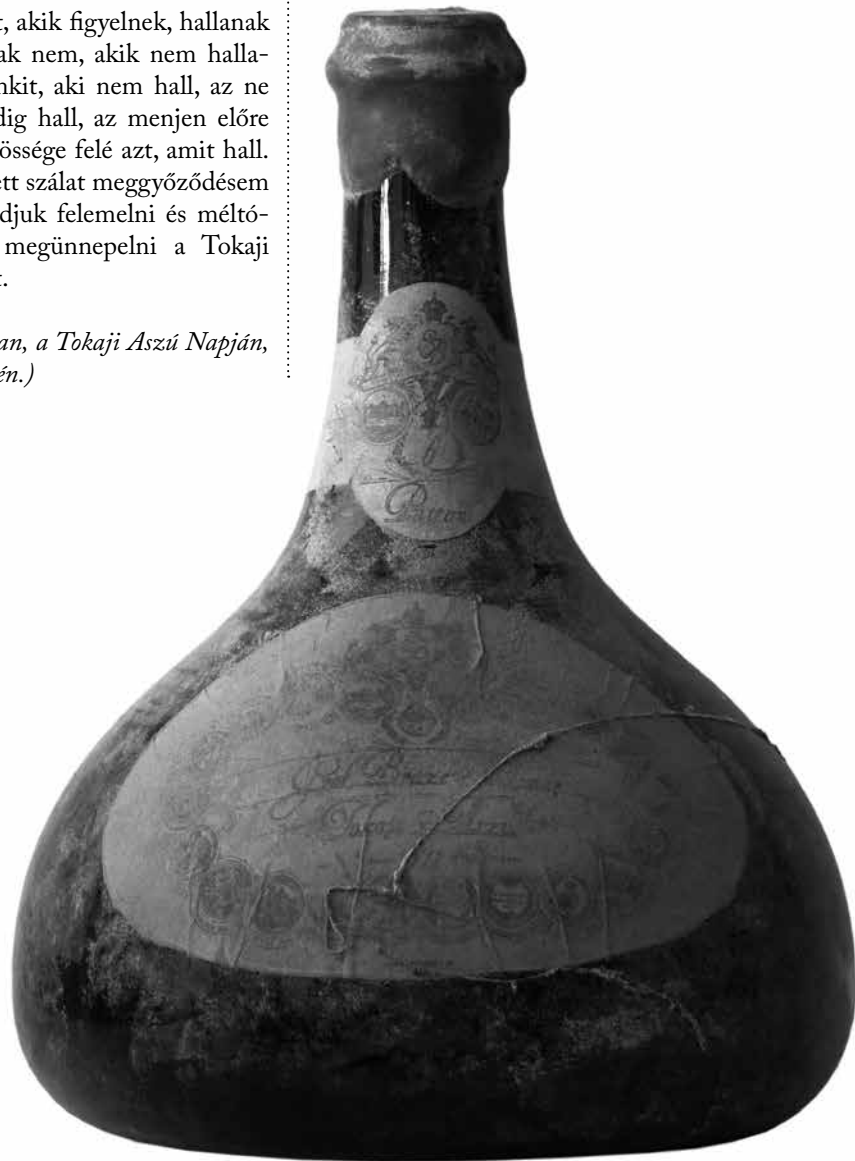

kit, ha teheti, gondolkozzon el ezen ebben az elcsendesedési időszakban, kicsit keresse magában is a felelősséget.

A világszínvonalú Tokaji Aszúbor újra a környezetünkben van és várja, hogy jelentőségét megértse, a benne rejlő lehetőségeket használja a kor embere a boldogulásának, boldogságának megtalálására és a generációk folytonosságának fenntartására. Ahogy mondtam a gondolataim elején, a félezer évnyi idő-távolság halkán üzen. Csak azoknak üzen megoldásokat, akik figyelnek, hallanak és értenek. Azoknak nem, akik nem hallanak. Kérek mindenkit, aki nem hall, az ne zajongjon. Aki pedig hall, az menjen előre és közvetítse a közössége felé azt, amit hall. Az évszázada elejtett szílat meggyőződésem szerint csak így tudjuk felemelni és méltósággal, stílusosan megünnepelni a Tokaji Aszú kivételességét.

(Elhangzott Tokajban, a Tokaji Aszú Napján, 2021. december 10-én.)

BOLVÁRI-TAKÁCS Gábor

Tudós közösség –

Teleki József szellemében

A számítógépemben őrzött dokumentum tanúsága szerint több mint húsz évvel ezelőtt, 2000. július 17-én vettem papírra először a "Teleki József Tudományos Társaság" létrehozására vonatkozó elképzelésemet. A tervem tudományos egyesületről szólt, s hozzá három célt rendeltem: egyrészt a sárospataki iskolák tradicionális alapokon nyugvó szellemi hatásának erősítését a hazai és a nemzetközi tudományos életben, másrészt a tudományos munkát végző volt pataki diákok együttműködésének elősegítését, harmadrészt a tudományterületek és tudományágak közötti kapcsolatok fejlesztését. A névadó gróf Teleki József nyelvész, történész személyisége már akkor is lenyűgözött, a sokoldalú tudós és politikus, aki előbb lett a Tiszáninneni Református Egyházkerület és ezzel együtt a Sárospataki Református Főiskola főgondnoka, mint hogy a Magyar Tudós Társaság előkészítő választmánya vezetőjének, illetve a létrejövő MTA első elnökének választották volna. S lett utóbb az Akadémiai Könyvtár alapítója is, viselve tisztségeit közel harminc éven át, a haláláig. Ami az egyesület szervezetét illeti, azt nagyjából a mai ülésre kiküldött működési modell szerint képzeltem el, de az akkori egyház- és tudománypolitikai viszonyok között a terv nyilvánosságra hozatala elmaradt. Csak a paraszt őriztem.

Az 1531-ben alapított Sárospataki Református Kollégium fennállásának közel ötszáz éve alatt tudósok, írók, művészek, államférfiak sorát adta a magyar kultúrának,

tudományos és politikai közéletnek. A biztos szakmai tudást nyújtó, protestáns etikai alapokra építkező nevelés nyomán a pataki diákok minden időben az egyetemes emberi értékek és a nemzeti haladás szolgálatára vállalkoztak. Az 1857-ben létrejött tanítóképző mai jogutódjaként 2021. augusztus 1-jén önállósult Tokaj-Hegyalja Egyetem – akárcsak a Sárospataki Református Kollégium mai intézményei – elkötelezettek a város és a tágabb zempléni és abaúji régió egykor nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő szellemi, vallási, művelődéstörténeti, tudományos és gazdasági szerepének visszaállításáért. E szerepvállalás része az a tudománypolitikai jelentőségű kezdeményezés, amelynek nyitó aktusára ma összegyűltünk. Hiszem, hogy a mai nap kivételes pillanat Zemplén és Tokaj-Hegyalja tudományosságának történetében. Volt idő, amikor – 1841-ben – a Magyar Tudós Társaság rendes tagjainak 16%-a, levelező tagjainak 7%-a volt pataki diák – nem számítva a tiszteleti és igazgató tagokat. Ez az arány ma már aligha érhető el, ami viszont elérhető, az az Akadémia közel hozása a térséghez, mai szóval: a társadalmasítás. A kezdeményezés immár nem önálló tudományos egyesületről szól, hanem a Magyar Tudományos Akadémia Ügyrendjének azon pontján alapul, amely szerint a területi bizottságok a tudósok és a tudomány iránt érdeklődő emberek személyes kapcsolatainak megteremtése, elmélyítése érdekében klubot működtetnek tudományos, kulturális és köz-

életi kérdések kötetlen megvitatására. A ma létrejövő Teleki József Akadémiai Klub tehát a Miskolci Akadémiai Bizottság illetékességi területén működik – a már létező három másik klubbal együtt – és a zempléni régió vonzáskörzetét figyelembe véve szoros kapcsolatra törekszik a Debreceni Akadémiai Bizottsággal is. A Klub tagjai közé nemcsak azon köztestületi tagokat hívjuk, akik tudományos munkásságukat az abaúj-zempléni térségben fejtik ki, hanem – a Freund Tamás MTA-elnök által meghirdetett alumni program szellemében – azokat is megszólítjuk, akik a térségből elszármazva az ország más területein, illetve külföldön dolgoznak.

Szeretném megköszönni Kaptay György akadémikusnak, a Miskolci Akadémiai Bizottság elnökének, Páles Zsolt akadémikusnak, a Debreceni Akadémiai Bizottság elnökének, valamint Monok István professzornak, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatójának, hogy a kezdeményezést támogatták. Köszönöm Fésüs László akadémikusnak, hogy elfogadta a Klub elnökévé történő felkérést. Köszönöm Enghy Sándor és Dienes Dénes professzor uraknak, hogy a Klub a Sárospataki Református Teológiai Akadémia és a Tokaj-Hegyalja Egyetem közös gyermekeként születhet meg, és Dankó László tanszékvezető egyetemi docens kollégámnak, hogy a szervezés aprómunkáját vállalta. Végül itt köszönöm meg Freund Tamás elnök úrnak, hogy az MTA részéről a Klub létrehozását levélben támogatta.

Kívánom mindannyiunknak, hogy érezzük jól magunkat ebben a klubban, figyeljünk egymás tudományos eredményeire és engedjük, hogy átjárjon bennünket Teleki József és az alapító akadémikusok szelleme! A Teleki József Akadémiai Klub alakuló ülését ezennel megnyitom!

Függelék:

Az MTA–MAB Teleki József Akadémiai Klub – Sárospatak működési szabályai

I. Általános rendelkezések

Név: MTA–MAB Teleki József Akadémiai Klub – Sárospatak (a továbbiakban: Klub).
Székhely: Sárospataki Református Teológiai Akadémia, 3950 Sárospatak, Rákóczi u. 1., valamint Tokaj-Hegyalja Egyetem, 3950 Sárospatak, Eötvös u. 7.

A Klub névadója gróf Teleki József (1790–1855), a Tiszáninneni Református Egyházkerület és a Sárospataki Református Főiskola főgondnoka, a Magyar Tudományos Akadémia első elnöke, az Akadémiai Könyvtár alapítója.

II. A Klub jellege és működésének jogalapja

A Klub a Magyar Tudományos Akadémia Ügyrendje alábbi pontjai alapján jön létre:

Ú. 31. § „(1) Az Akadémia támogatja azokat a megyei önkormányzati és regionális kezdeményezéseket, amelyek anyagi áldozatvállalásukkal külön tudományos testület működését tartják szükségesnek, mindenekelőtt a megye területén felmerülő, tudományos munkát igénylő kérdések megoldására. (...)

(4) A területi bizottságok

a) a tudósok és a tudomány iránt érdeklődő emberek személyes kapcsolatainak megteremtése, elmélyítése érdekében klubot működtetnek tudományos, kulturális és közéleti kérdések kötetlen megvitatására;”

A Klub a Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Területi Bizottsága illetékességi területén működik. A régió földrajzi vonzáskörzetét figyelembe véve szoros kapcsolatra törekszik a Magyar Tudományos Akadémia Debreceni Területi Bizottságával.

A Klub nem önálló jogi személy, saját költségvetése nincs. Működésének tárgyi és adminisztrációs feltételeit a Sárospataki Református Teológiai Akadémia és a Tokaj-Hegyalja Egyetem biztosítja.

III. A Klub céljai

1. Saját eszközeivel elősegíteni a területi akadémiai bizottságok alapszabály szerinti feladatainak megvalósítását.
2. A sárospataki neveléstörténeti hagyomány értékeinek erősítése a hazai és a nemzetközi tudományos életben.
3. A térségben tudományos munkát végző köztestületi tagok, kutatók együttműködésének elősegítése.
4. A felsőoktatás, a tudomány és a társadalom közötti kapcsolatok fejlesztése.
5. A tudományterületek és tudományágak közötti együttműködés erősítése.

IV. A tagsági viszony

A Klub tagjai lehetnek az MTA köztestületi tagjai, illetve a tudományos fokozattal (beleértve az 1984. szeptember 1. után elnyert egyetemi doktori fokozatot) rendelkező személyek, akik tudományos munkásságukat az abaúj-zempléni térségben, vagy a térségből elszármazva, az ország más területein, illetve külföldön folytatják. A tagsági feltételeknek megfelelő személyt a Klub Elnöksége meghívja a tagok sorába. A feltételeknek megfelelő személy maga is jelezheti tagfelvételi kérelmét, ez esetben kérelme nem utasítható el.

Külön feltételek szerint a Klub tagjai lehetnek a doktori képzésben részt vevő, illetve az 1984. szeptember 1. előtt egyetemi doktori címet szerzett személyek. E tagok felvétele kérelemre történik, a tagfelvételi kérelemről a Klub Elnöksége szótöbbséggel határoz.

V. Az Elnökség

A Klub tevékenységét az Elnökség irányítja, amely tizenegy szavazati jogú tagból (elnök, két alelnök, titkár, hét elnökségi tag), valamint három tiszteletbeli tagból (társelnökök) áll. Az elnököt, a titkárt és a hét elnökségi tagot a Klub tagjai közvetlenül választják. Elnökké kizárólag akadémikus választható. Az Elnökség összeállításánál ügyelni kell arra, hogy mindhárom – élettudományi, matematikai és természettudományi, valamint társadalomtudományi – tudományterületnek

legyen képviselője. Alelnökök hivatalból a Sárospataki Református Teológiai Akadémia és a Tokaj-Hegyalja Egyetem rektorai. Tiszteletbeli társelnökök hivatalból az MTA Miskolci Területi Bizottságának és Debreceni Területi Bizottságának elnökei, valamint az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója. Az Elnökség határozatképes, ha legalább hat szavazati jogú tagja, köztük az elnök vagy az egyik alelnök jelen van.

VII. Záró rendelkezések

A Klub működésének további ügyrendi szabályait az Elnökség állapítja meg.

A Működési Szabályokat a Klub tagsága a 2022. március 1-jén tartott alakuló ülésen elfogadta.

(Elhangzott a Teleki József Akadémiai Klub alakuló ülésén, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Imatermében, 2022. március 1-jén.)